

Kommunstyrelsen

Svar på Motion om barnomsorg i Haveröområdet

Förslag till beslut

Kommunförvaltningen föreslår utbildningsutskottet föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. Anse motionen besvarad.

Ärendet i korthet

Ärendet avser förslag till besvarande av motion.

Motionsställarna Örjan Olsson Vänsterpartiet, Tony Jensen Sverigedemokraterna och Lina Lindman Vår Framtids politiska utskott yrkar

- att Ånge kommun nyetablerar barnomsorgsverksamhet i Haveröområdet.

Förvaltningens övervägande

Motionärerna föreslår barnomsorg i ”Haveröområdet (inräknat Kölsillre, Turingen, med flera områden)”.

Efter dialog med motionärerna så är deras intention i denna motion är att utreda möjlig barnomsorg för förskolebarn i Haveröområdet i ett vidare begrepp och inte enbart i kommunal regi.

Efter dialog och möten med familjer i området så finns intresset av att möjligheterna för barnomsorg för förskolebarn i närområdet utreds.

Förvaltningen är i nuläget inte för *kommunal* barnomsorg (oavsett form) i Haveröområdet, men är för ett fortsatt arbete för att skapa möjligheterna för att kunna ansöka om möjlig barnomsorg för förskolebarn, i *enskild* regi, i kommunen.

Förtydligande av begreppen och olika former av ”barnomsorg”:

Barnomsorg kan se ut på olika vis. Det kan vara förskoleverksamhet eller fritidsverksamhet, men det kan också innefatta ”annan pedagogisk verksamhet” som är ett samlingsbegrepp för olika verksamhetsformer för barn i förskoleålder eller fritids upp till 12 år, som *inte* är förskola eller fritidshem, exempelvis familjedaghem. Dessa olika former av barnomsorg kan vara både kommunala och enskilda.

Kommunstyrelsen

Förskola innebär att en rektor leder verksamheten och minst en legitimerad förskollärare är anställd i verksamheten. Förskolan kan vara både kommunal och enskild.

Pedagogisk omsorg innebär att det är lägre krav på verksamheten och inget krav på rektor eller legitimerad förskollärare. Det kan vara familjedaghem, flerfamiljslösning och/eller fritidshem. Dessa kan vara både kommunala och enskilda.

Förutsättningar, möjligheter och skyldigheter

Skyldigheter

Hemkommunen är skyldiga att erbjuda förskola eller annan pedagogisk omsorg till barn som är bosatta i kommunen, från 1 års ålder, i den omfattning som behövs med hänsyn till vårdnadshavarnas förvärvsarbete eller studier. Eller om barnet har eget behov.

Idag uppfyller Ånge kommun lagkraven genom förskola, bl.a. i Alby där 16 barn har plats idag. Dessa barn kommer från olika delar i området, företrädesvis Alby och Östavall.

Förutsättningar

Idag finns 24 barn (födda 2017-2022) i området Alby till Överturingen. Av dessa 24 barn har 18 förskoleplats varav 2 i annan kommun. 6 barn har ej förskoleplats idag, varav 2 av dessa är under 1 år. Att man inte väljer förskola kan variera mellan hindret långa resor till att man är föräldraledig med yngre barn och vill ha det äldre barnet hemma.

I Överturingen finns tex. 3 barn i förskoleålder.

Motionen har en god intention, men idag finns inte underlaget att starta en förskoleverksamhet eller pedagogisk barnomsorg i "Haveröområdet" i *kommunal* regi.

Möjligheter

Kommunen kan erbjuda möjligheten till pedagogisk omsorg i enskild regi, till exempel så kallat *familjedaghem* där dagbarnvårdare tar emot inskrivna barn i sitt eget hem eller särskild lokal. Det skulle även kunna vara *flerfamiljslösningar* där familjerna alternerar i de olika familjernas hem eller i särskild lokal. Eller ett *föräldrakooperativ* där det finns anställd personal, men där vårdnadshavarna går in och arbetar ideellt i olika omfattning.

Kommunstyrelsen

I Ånge kommun finns idag ingen förskola eller pedagogisk omsorg i enskild regi. Om Ånge kommun väljer att erbjuda förskola eller pedagogisk omsorg i enskild regi innebär detta att kommunen behöver ta fram tydligare riktlinjer för fristående förskola och/eller pedagogisk omsorg i enskild regi gällande krav på verksamheten, lokaler och personal, registrering av livsmedelsverksamhet samt avgifter och ersättningar, etc.

Andra kommuner som har förskolor eller pedagogisk omsorg i enskild regi ersätter enskild huvudman på lite olika sätt. Bland annat med schablonbelopp motsvarande grundbeloppet med ett litet mindre avdrag på viss procent. Andra kommuner tar fram en helt ny taxa för annan pedagogisk omsorg.

I Ånge finns ingen pedagogisk omsorg (verksamhet med endast barnskötare) i kommunal regi, eller i enskild regi, och därav måste helt nya nyckeltal tas fram.

Vid framtagande av förslag på taxa så har andra kommuner blivit kontaktade (Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokom och Sollefteå).

Räkneexempel

Här kommer förslag på hur det skulle kunna se ut i Ånge kommun, framtaget i dialog inom kommunförvaltningen:

För **fristående förskola** räknar vi med ”vanliga” förskolepengen + 3% adm. och 6% moms (precis som vi gör till fristående skolor). Samt drar bort intäkten som föräldrarna kommer betala direkt till den fristående förskolan (döpt till ”föräldraavgift” i detta räkneexempel). Ett barn genererar då en intäkt på ca 1150 kr/månad.

Fristående förskola 2023	Barn kr/år	Barn kr/mån
Omsorg och pedagogisk verksamhet	98 593	
Pedagogiskt material och utrustning	2 812	
Måltider	12 479	
Lokalkostnader	24 458	
Delsumma	138 342	
Föräldraavgift	-13 800	
Administration 3%	4 150	
Moms 6%	8 550	
Summa år	137 242	11 437

För **fristående pedagogisk omsorg** (ex. familjedaghem) räknar vi på en barnskötare med en snittlön på 27 tkr.

Kommunstyrelsen

Fristående annan pedagogisk verksamhet 2023	Barn kr/år	Barn kr/mån
Omsorg och pedagogisk verksamhet	96 514	
Pedagogiskt material och utrustning	2 812	
Delsumma	99 326	
Omkostnad 15%	14 899	
Adm. 1%	1 142	
Moms 6 %	6 922	
Föräldraavgift	-13 800	
Summa år	108 489	9 041

Exempel: Om det skulle bli en pedagogisk omsorg (ex familjedaghem) i enskild regi i "Haveröområdet" och tre barn väljer denna verksamhet på heltid så skulle det kunna innebära, enligt ovan räkneexempel, att kommunen betalar ut ca 325 500 SEK per år till familjedaghemmet, föräldrakooperativet eller liknande.

Vem kan driva fristående verksamhet?

För att bli godkänd som fristående verksamhet behöver ideell organisation, enskild firma eller liknande ansöka hos kommunen om att bli godkänd för bedrivande av pedagogisk omsorg, samt för godkännande av tex. lokaler och hantering av mat. Detta förfarande och möjlighet vill förvaltningen vill arbeta vidare med.

Föräldrakooperativ

En sammanslutning av föräldrar som gemensamt äger och driver förskolan där den inre ägar- och ledningskretsen tar ansvar för att uppfylla de krav som följer av lagar och andra föreskrifter för verksamhetsformen.

Personalkooperativ

Personalen som arbetar i verksamheten äger och driver förskolan där den inre ägar- och ledningskretsen tar ansvar för att uppfylla de krav som följer av lagar och andra föreskrifter för verksamhetsformen.

Ideell organisation

Verksamheten bedrivs av en etablerad ideell organisation som har exempelvis facklig, politisk, religiös, idrottslig eller kulturell verksamhet. Den inre ägar- och ledningskretsen tar ansvar för att uppfylla de krav som följer av lagar och andra föreskrifter för verksamhetsformen.

Andra organisationsformer

Verksamheten bedrivs exempelvis som enskild firma, handelsbolag eller aktiebolag. Den inre ägar- och ledningskretsen tar ansvar för att uppfylla de krav som följer av lagar och andra föreskrifter för verksamhetsformen.

Kommunstyrelsen

Beroende på vilken form som väljs så är det olika regler för skatt med mera. Samt att det behövs F-skattsedel.

Barnkonventionen

Enligt Barnkonventionens 3 artikel ska barnens bästa ska tas i beaktande. Vid införande av barnomsorg i "Haveröområdet" så behöver besluten även innefatta barnens bästa, både utifrån flera parametrar såsom resor, kvalitet, samt möjligheter.

Allmänna råd och lagtext

"Pedagogisk omsorg ingår i samlingsbegreppet annan pedagogisk verksamhet. Annan pedagogisk verksamhet omfattas bara av gemensamma bestämmelser i skollagen om det står uttryckligen i lagtexten. Det innebär att en stor del av skollagen inte är tillämplig för pedagogisk omsorg. Exempel på gemensamma bestämmelser som är tillämpliga är bestämmelsen om att barnets bästa ska vara utgångspunkt för verksamheten, bestämmelserna om registerkontroll samt bestämmelserna om huvudmannens skyldighet att förebygga och vidta åtgärder mot kränkande behandling." (Skolverket) *Källor: 1 kapitlet 2 och 10 §§, 2 kapitlet 31 §, 6 kapitlet 1 § och 25 kapitlet 2 a § skollagen.*

Det finns inte någon läroplan för pedagogisk omsorg

"Enligt kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om pedagogisk omsorg ska förskolans läroplan vara vägledande för all pedagogisk omsorg, även för sådan pedagogisk omsorg som anordnas som alternativ till utbildning i fritidshem. De mål och riktlinjer bör som framgår av läroplanen bör enligt förarbetena beaktas i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

I övrigt gäller att pedagogisk omsorg ska stimulera barns utveckling och lärande genom pedagogisk verksamhet. I det ingår att i samarbete med hemmen främja barns allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Barnen ska förberedas för fortsatt lärande och för utbildning inom skolväsendet. Enligt förarbetena innebär det bland annat att personalen måste ha kompetens för att arbeta pedagogiskt med barn, så att barnen ges stimulans och stöd för utveckling och lärande och så att deras språkutveckling i svenska utmanas och stimuleras." (Skolverket) *Källor: 25 kapitlet 2 § skollagen, Skolverkets allmänna råd med kommentarer för pedagogisk omsorg, sidan 14 samt proposition 2021/22:78 Stärkt kvalitet och likvärdighet i pedagogisk omsorg, sidan 50-53.*

Kommunstyrelsen

Vad gäller kring personalens utbildning och kompetensutveckling?

”Inom pedagogisk omsorg ska det finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnets behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses.

Huvudmannen ska se till att personalen som har hand om omsorgen ges möjlighet till kompetensutveckling. Enligt förarbetena kan sådan kompetensutveckling exempelvis vara kurser eller webbutbildningar. Det kan även innefatta andra insatser, som gemensam reflektion, pedagogisk handledning, litteraturstudier med mera. Kompetensutvecklingen bör enligt förarbetena utgå från det systematiska kvalitetsarbetet och en kontinuerlig analys av behoven i verksamheten och hos den enskilde medarbetaren.” (Skolverket)

Källor: 25 kapitlet 7 § skollagen och proposition 2021/22:78 Stärkt kvalitet och likvärdighet i pedagogisk omsorg, sidan 19-20.

Är kommunen skyldig att erbjuda pedagogisk omsorg?

”Nej, till skillnad från när det gäller erbjudande av förskola och fritidshem är det inte ett krav att kommunen måste erbjuda pedagogisk omsorg. Men kommunen ska sträva efter att erbjuda pedagogisk omsorg i stället för förskola eller fritidshem till de barn vars vårdnadshavare önskar det.

Att ”sträva efter” innebär, enligt Skolverkets allmänna råd om pedagogisk omsorg, att en kommun inte utan vidare kan avstå från att tillhandahålla pedagogisk omsorg. Ambitionsnivån måste vara att tillhandahålla omsorg åt familjer som önskar det. Om kommunen vid en viss tidpunkt inte har någon efterfrågan måste kommunen ändå planera för att tillhandahålla omsorg, när och om situationen förändras.

Det finns inga krav på att det måste finnas en viss form av pedagogisk omsorg i kommunen, men kommunen ska ta skälig hänsyn till vårdnadshavarnas önskemål om verksamhetsform.” (Skolverket)

Källor: 25 kapitlet 2 § skollagen och Skolverkets allmänna råd med kommentarer för pedagogisk omsorg, sidan 11.

”Om kommunen inte bedriver någon pedagogisk omsorg ska besluten om bidragets storlek till enskilda huvudmän som bedriver sådan verksamhet grunda sig på vad som kan anses skäligt. Enligt prop. 2009/10:157 Bidragsvillkor för fristående verksamheter bör hänsyn kunna tas till den fristående verksamhetens särskilda förutsättningar i form av till exempel personalens kompetens, verksamhetens omfattning och pedagogikens utformning.

I de fall där det finns jämförbar verksamhet i andra kommuner med liknande förutsättningar kan det också vara lämpligt att ta utgångspunkt i hur sådana kommuner bestämmer bidraget.” (SKR)

Kommunstyrelsen

Avslutningsvis

Förvaltningens förslag är alltså att arbeta vidare med riktlinjer och möjligheter att kunna ansöka om barnomsorg i enskild regi. På detta sätt möter kommunen eventuella kommande etableringar eller möjliga utvecklingsområden på ett smidigare och mer förberett sätt. Vi möjliggör även för hela kommunen att kunna utvecklas och växa, samt möjliggör för att kunna bo vart man vill i kommunen.

Ånge kommuns vision

Vi är en plats för alla, med närhet till natur och gemenskap. Här ger näring och engagemang kraft till en levande bygd.

Fokusområde Hållbar vardag

Pedagogisk omsorg i enskild regi "Haveröområdet" skulle kunna innebära kortare dagar för barnen och deras familjer. Det möter även utvecklingen och möjligheten för fler att kunna arbeta och bo i området. Det kan bidra till en mer levande landsbygd.

Fokusområde Hållbar hälsa

Om barnet får kortare dagar så frigör det tex. möjligheter till tid för kvalitativt umgänge med familj och fritidsaktiviteter vilket i sig är hälsofrämjande.

Fokusområde Hållbar gemenskap

En verksamhet anordnad i bygemenskap eller liknande bidrar troligen till en hållbar gemenskap för fler än barnen. Samtidigt som en liten verksamhet även kan bidra till svårigheter när det gäller möjligheten att lära känna flera vänner eller hitta vänner med gemensamma intressen. Risken för utanförskap är större i en liten verksamhet med en handfull eller färre barn. Här kan kommunen och enskild huvudman samarbeta för att detta inte sker i allt för stor utsträckning genom gemensamma dagar eller aktiviteter. Etablering av pedagogisk omsorg kan å andra sidan innebära att en inflyttning sker till området.

Fokusområde Hållbar kompetens

I förhållande till kompetens riskerar pedagogisk omsorg i enskild regi innebära en verksamhet som inte uppfyller alla krav i läroplanen. När det dessutom riskerar att bli en verksamhet med få barn är verksamheten svårare att bemanna upp och därmed riskerar verksamheten att få en lägre kvalitet. Å andra sidan riskerar vi att familjer inte väljer att ha sina barn i barnomsorg med anledning av långa avstånd. Detta kan dock förebyggas med ett framtida mer flexibelt sätt att planera och samarbeta mellan enskild och kommunal huvudman. Kommunen skulle kunna ta ett utökat ansvar för att tex. höja kompetensen genom närvaro, men även gemensam

Kommunstyrelsen

fortbildning för personal. Här kan man finna alternativa och flexibla lösningar för kvalitativ barnomsorg i glesbygd. Här skulle Ånge kommun kunna vara en förebild.

Fokusområde Hållbar natur

En pedagogisk omsorg i Haveröområdet skulle onekligen bidra till en mer hållbar natur då det troligen blir kortare sträckor med bil, förutsatt att vårdnadshavarna arbetar i Haveröområdet eller mot Bergs kommun.